

OPONENTSKÝ POSUDEK

Název doktorandské dizertační práce: METODIKA ZNALECKÉ ANALÝZY PODLE MATERIÁLŮ TRESTNĚPRÁVNÍCH A OBČANSKOPRÁVNÍCH SOUDNÍCH PŘÍPADŮ SPOJENÝCH S NEPŘÍZNIVÝM VÝSLEDKEM LÉČBY.

Autor: MUDr. Sergey Zakharov

Školitel: JUDr. Ondřej Dostál, Ph.D., LL.M.

Univerzita Karlova v Praze, 3. Lékařská fakulta

Předmětem posudku je doktorandská disertační práce v oboru Preventivní medicína.

Práce obsahuje 201 stránku (vlastní text disertace - 161 stránka, seznam literatury - 32 stránky, přílohy – 8 stránek). Obsah práce se skládá z úvodu, šesti kapitol (přehled literatury, materiál a metody, čtyři kapitoly vlastního zkoumání), závěru, praktických doporučení, seznamu literatury, 5 příloh. Přehled literatury je zaměřen na popis a analýzu současných názorů na vědecký problém kvality obsahové stránky znaleckých posudků. Kapitola „Materiál a metody“ obsahuje podrobnou charakteristiku objektu výzkumu a využitých v práci metod. V čtyřech kapitolách vlastního výzkumu jsou explicitně vyloženy podstata a charakter uskutečněného studia. Závěry odrážejí a shrnují výsledky studia. Praktická doporučení obsahují podrobný popis navrhovaného algoritmu znalecké analýzy. Seznam použité literatury obsahuje 378 zdrojů. Disertační práce je dobře ilustrována, obsahuje celkem 8 tabulek, 20 schémat a 11 obrázků.

Autorem uváděným cílem předkládané práce je vypracování metodiky znalecké analýzy zajišťující všestrannost, úplnost a objektivnost zkoumání znalce podle trestněprávních a občanskoprávních soudních případů spojených s nepříznivým výsledkem léčby a nenáležitým plněním profesních povinností zdravotnickými pracovníky.

Jedná se o téma bezesporu v současné době aktuální, neboť rostou požadavky orgánů činných v trestním řízení a soudů k obsahové stránce znaleckých posudků vzhledem ke společenské potřebě objektivního vyšetřování a soudního projednávání takzvaných “lékařských” případů. Nicméně lze konstatovat, že reálná znalecká praxe ne vždy odpovídá těmto požadavkům, zejména z hlediska obsahové stránky a metodologie znaleckého zkoumání. Chybí jednotný metodologický přístup k uskutečňování znalecké analýzy, což znesnadňuje posuzování znaleckého posudku jako jednoho z důkazů soudem a orgány činnými v trestním řízení, zejména při ověření vědecké opodstatněnosti a věrohodnosti závěrů znalce. Nejsou definovány základní pojmy znalecké analýzy, což je nezbytným metodologickým předpokladem analytického zkoumání objektů. Výše uvedené znesnadňuje posuzování konkrétních klinických případů z hlediska náležitého charakteru diagnostických a léčebných opatření, neumožňuje využití výsledků znalecké činnosti pro vytvoření a zlepšování organizačních opatření zaměřených na prevenci nepříznivých výsledků léčby ve zdravotnických zařízeních.

Autor se podrobně zabývá obsahem posudku z hlediska jeho využitelnosti pro účely soudního řízení, přitom si je vědom zásadního rozdílu v odbornosti obou hlavních aktérů procesu hodnocení – znalce jako osoby se znalostmi lékařskými a soudce jako osoby se znalostmi právními. Autor zcela správně uvádí, že úkoly znalce se vymezují opatřením orgánu, jenž v řízení ustanovil znalce, formou otázek tak, aby se znalec zabýval jen takovými skutečnostmi, k jejichž posouzení je třeba jeho odborných znalostí. Dále se uvádí, že podle názoru odborníků, pokud během zkoumání znalec zjistí okolnosti důležité pro případ, ohledně nichž nebyly položeny otázky, tak je oprávněn uvést tuto okolnost ve svém posudku. Ovšem to neznamená, že znalci přísluší provádět hodnocení důkazů a řešit právní otázky. S tím lze bezpochyby souhlasit, autor se zde dostává na vlastní rozhraní skutkového hodnocení důkazů znalcem a právního posouzení soudcem. Tato otázka je pro závěry znaleckého posudku a jejich využitelnost v soudním řízení klíčová.

Prezentace výsledků

Cílem studie bylo vypracování metodiky (doporučeného postupu) znalecké analýzy zajišťující všestrannost, úplnost a objektivnost zkoumání znalce na základě studia materiálů trestněprávních a občanskoprávních soudních případů spojených s nepříznivým výsledkem léčby. Autor prozkoumal 116 znaleckých posudků, uskutečnil dotazníkové akce, prostřednictvím kterých analyzoval názory zdravotnických pracovníků a právníků se specializací v medicínském právu na základní problémy obsahové stránky znaleckého posudku, zúčastnil se osobně soudních řízení ve věci způsobení újmy na zdraví pacientům ve zdravotnických zařízeních.

Vědecká priorita a význam práce jsou dány tím, že v rámci komplexního systémového přístupu byla prozkoumána analytická složka činnosti znalce v průběhu vyhotovení posudku. Autor vytvořil unifikovanou metodiku znalecké analýzy, definoval její obsah, objekt, cíl a úkoly. Tato metodika je formalizovaným postupem, který zahrnuje posloupnost z několika etap: vytvoření systému verzí ohledně příčiny nepříznivého výsledku léčby; analýza charakteru přítomného onemocnění; analýza organizace a podmínek poskytování zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení; analýza správnosti, úplnosti, včasnosti a adekvátnosti opatření v rámci diagnosticko-léčebného procesu; analýza výsledků diagnosticko-léčebného procesu a příznaků příčinné souvislosti mezi jednáním zdravotnických pracovníků a újmou na zdraví. Dále, autorem byl definován obsah kritérií hodnocení charakteru diagnostických a léčebných opatření, výsledků poskytování zdravotní péče a příznaků příčinné souvislosti mezi konáním (opomenutím) zdravotnických pracovníků při plnění profesních povinností a újmou na zdraví pacienta.

SOUHRNNÉ HODNOCENÍ

Práce řeší aktuální otázku a vychází z hlubokých znalostí a zkušeností autora v dané problematice. Je komplexním materiálem využitelným na úrovni celostátní a celospolečenské.

Práce je formálně i obsahově zpracována na vysoké úrovni. Výsledky výzkumu uskutečněného autorem jsou přínosné pro zvyšování kvality znaleckých posudků a účinnosti využití odborných medicínských znalostí v rámci soudního řízení. Tím by mohlo dojít ke snížení pravděpodobnosti opakovaných znaleckých posudků. Z hlediska veřejného zdravotnictví důležitým preventivním aspektem je skutečnost, že v práci byla odůvodněna účelnost zařazení do znalecké komise odborníků proškolených v otázkách kontroly a řízení kvality zdravotní péče v případech komisních posudků.

Autorem zpracovaný algoritmus znalecké analýzy může být přínosný pro odborníky na kontrolu a řízení kvality zdravotní péče ve zdravotnických zařízeních jako jeden z vědeckých podkladů pro optimalizaci opatření preventivního charakteru zaměřených na předcházení defektům diagnosticko-léčebného procesu.

Metodologie výzkumu odpovídá záměru, výstupy jsou textově, tabulkově i graficky příslušně vyloženy.

Připomínky:

Z hlediska podkladů pro práci znalce je stěžejní dokumentace případu – autor se zabývá přístupem znalce k soudnímu spisu podle procesních předpisů soudních. Za zmínku by jistě stála i úprava v předpisech rezortu zdravotnictví, která znalci umožňuje přístup do zdravotnické dokumentace poskytovatelů zdravotních služeb. Podle § 65 odst. 2 písm. i) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi mohou bez jeho souhlasu nahlížet, jestliže je to v zájmu pacienta nebo jestliže je to potřebné pro účely vyplývající z tohoto zákona nebo jiných právních předpisů, a to v nezbytném rozsahu, soudní znalci ve zdravotnických oborech a osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání, které byly pověřeny vypracováním znaleckého posudku znaleckým ústavem, poskytovatelem nebo zdravotnickým pracovníkem, v rozsahu nezbytném pro vypracování znaleckého posudku pro potřebu trestního řízení nebo pro řízení před soudem podle jiných právních předpisů.

Oponentka postrádá návrh, jak vypracovanou metodiku znalecké analýzy zavést do zdravotnické praxe.

Technicky chybí přehledný seznam tabulek, grafů a schémat obsažených v práci.

ZÁVĚR

Dizertační práci MUDr. Sergeje Zakharova doporučuji k obhajobě.

OTÁZKY K OBHAJOBĚ

1. Zhodnocení základních odlišností právního a medicínského pohledu při vypracování znaleckého posudku.
2. Jakým způsobem lze dosáhnout uplatnění navrženého algoritmu znalecké analýzy v praxi?
3. Kolik hodin práce by měl znalec posudku věnovat a jakou hodnotu pak posudek má?

Vypracovala: doc. MUDr. Libuše Čeledová, Ph.D.

V Praze dne 26.10.2012